

มุมมอง แนวคิด อุดมคติ พื้นฐานการเปลี่ยนแปลง  
การปกครองของไทย  
**Atlantic City Perspective Fundamentally Changing  
Thai Government**

สุภชาติ สิงห์สำโรง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**Supachat Singsamrong**

Khonkaen University

E-Mail : Sirinan13092534@gmail.com

\*\*\*\*\*

**บทคัดย่อ**

การเมืองประชาธิปไตยในหลักวิชาการ หรือในอุดมคติ เป็นการเมืองที่ให้สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพของประชาชนในการเลือกบุคคลที่ตนเห็นว่ามีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถ เข้าไปในสภา สู่บทบาทการบริหารประเทศเพื่อให้ประชาชน กินดี อยู่ดี มีความสุข โดยถ้วนหน้า

ประเทศที่มีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หรือเกือบจะสมบูรณ์ โดยที่มิ้นกการเมืองที่มี จริยธรรม คุณธรรม และความซื่อสัตย์เข้ามาบริหารประเทศนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่ พัฒนาแล้ว ไม่ว่าประเทศอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย เยอรมัน นั้นเป็นเพราะประชาชนใน ประเทศเหล่านั้นมีโอกาสทางสังคมเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการรับรู้ข่าวสาร โอกาสทางการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้อย่างเพียงพอ และโอกาสที่จะได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเท่าเทียม ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศเหล่านั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลางที่มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับประชาชนในประเทศกำลังพัฒนามาก และ ที่สำคัญประชาชนในประเทศเหล่านั้น เข้าใจใน สิทธิ หน้าที่ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น รู้จักปกป้อง ไม่ให้ใครมาละเมิดสิทธิของตนเอง

**คำสำคัญ:** มุมมอง แนวคิด อุดมคติ; พื้นฐานการเปลี่ยนแปลง; การปกครองของไทย

## Abstracts

Democratic politics in academic principles Or ideal It is politics that gives people the rights, duties, and freedom of the people in choosing people they see to have morality, ethics, knowledge, and ability to go into the national administration to play a role in order to make people eat well and be happy in general.

A country with complete democracy Or almost complete With politicians with morality, morality and integrity managing the country Most of them are developed countries. Regardless of America, England, Australia, Germany, that is because people in those countries have equal social opportunities. Whether it is an opportunity to receive news Educational opportunity Career opportunities to earn enough income And the opportunity to receive social welfare equally Causing the majority of people in those countries, most of whom are middle class people, who have a quality of life that is very different to the people in the developing world And most importantly, the people in those countries understand the rights and duties that do not violate the rights of others Know how to protect and prevent anyone from violating their rights

**Keywords:** An Ideal Conceptual Perspective; Basic Change; Thai Government

## บทนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ เหตุการณ์ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ได้เรียกร้องที่ต้องการจะมีรัฐธรรมนูญ ได้มีข้าราชการจำนวนหนึ่ง ที่รับราชการใน สถานทูตไทย ณ กรุงลอนดอน และกรุงปารีส นำโดย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ธำรง ได้ร่วมกันลงชื่อ ในเอกสารกราบบังคมทูล ขอจัดการเปลี่ยนแปลงการปกครองราชการแผ่นดิน ร.ศ.103 ผลที่ตามมาคือ รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่าบ้านเมือง ในตอนนั้นยังไม่พร้อม ที่จะมีการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญ ต่อมา ในปี 2449 ได้มีปัญญาชนคนหนึ่งชื่อว่า เทียนวรรณ ได้เสนอให้มีรัฐสภา แต่รัชกาลที่ 5 ก็ปฏิเสธอีกครั้ง และทรงยืนยันว่าการปกครองในยุคนั้น มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว ต่อมาเหตุการณ์ ร.ศ. 103 ได้วางแผนยึดอำนาจแต่ไม่ประสบความสำเร็จ รัชกาลที่ 5 จึงได้จัดตั้งดุสิตธานี เพื่อฝึกให้ขุนนาง ทดลองปกครองบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปก่อน ที่เรียกว่า เทศบาล

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ ฉบับแรกผู้ร่าง คือ พระยา  
กัลยาณไมตรี ฉบับที่สอง ผู้ร่าง คือ นายเรม่อน บี.สตีเฟนส์ และพระยาศรีวิศาลวาจา แต่  
รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้ ถึงแม้รัชกาลที่ 7 จะไม่เห็นด้วยที่จะให้ประชาชน  
ปกครองตนเองแต่พระองค์ก็ทรงทราบว่าต้องพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชน แต่  
ด้วยคณะอภิรัฐมนตรีขอยืดเวลาพระราชทานรัฐธรรมนูญออกไป การที่พระองค์ทรงลังเล  
พระทัยทำให้คณะราษฎร ซึ่งได้เตรียมการวางแผนไว้แล้ว ทำการปฏิวัติยึดอำนาจการ  
ปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

โดยให้เหตุผลว่า ระบบการปกครองไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้  
รัชกาลที่ 6 ใช้จ่ายเงินงบประมาณฟุ่มเฟือย และให้อำนาจแก่กลุ่มขุนนางระดับสูงมากเกินไป  
ทำให้กลุ่มขุนนางระดับล่างและประชาชน รวมไปถึงสื่อมวลชนที่มีส่วนสนับสนุน ให้มีการ  
เปลี่ยนแปลงการปกครองเกิดขึ้น รัชกาลที่ 7 ทำการแก้ไขโดยการลดรายจ่าย ลดจำนวน  
ข้าราชการและกระทรวงต่างๆ ให้น้อยลง ยอมตัดทอนรายจ่ายส่วนพระองค์ให้น้อยลง แต่ผล  
ปรากฏว่ารัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ทำให้คณะผู้ก่อการใช้เป็นข้ออ้างในการโจมตีรัฐ การที่  
รัชกาลที่ 7 มีความลังเลพระราชหฤทัย ในการมอบรัฐธรรมนูญ ทำให้คณะราษฎร  
ซึ่งเตรียมการไว้แล้วทำการปฏิวัติยึดอำนาจได้สำเร็จ

### ความหมายและความสำคัญ

มุมมองพื้นฐานในการปฏิวัติ 2475 จุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เกิดขึ้น  
ช่วง ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยที่เหตุการณ์ดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.  
2475 ivaว่า อาณาจักรสยามได้เปลี่ยนรูปแบบประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์  
(Absolute Monarchy) ไปเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional  
Monarchy) และเปลี่ยนรูปแบบการปกครองไปเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมี  
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสาเหตุที่นั้น เกิดขึ้นจากคณะนายทหารและพลเรือนที่  
ประกอบกัน เรียกตนเองว่า คณะราษฎรทำการปฏิวัติเป็นผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงทาง  
ประวัติศาสตร์โลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองภายในประเทศ การ  
ปฏิวัตินี้ดังกล่าว ทำให้ประเทศสยามมีรัฐธรรมนูญฉบับแรก เรียกว่ารัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว  
ระบอบประชาธิปไตยไทย คือ การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.  
2475 โดยคณะราษฎรซึ่งถือว่าเป็นประวัติศาสตร์การเมืองของไทยที่สำคัญที่สุด การเปลี่ยน

ครั้งสำคัญของการปฏิวัติ 2475 นี้ ในมุมมอง ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริท่าน ตั้งคำถามและให้มุมมองที่ความสำคัญและเป็นที่สนใจ ของนักวิชาการให้ขบคิดและแสวงหาคำตอบว่าอะไรคือสาเหตุของการปฏิวัติครั้งนั้น เหตุการณ์ในการยึดอำนาจ 2475 เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคมของสยามและการใช้จ่ายงบประมาณที่ฟุ่มเฟือย (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549 : 10)

ตามประวัติศาสตร์ไทยของการปฏิวัติ ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นจากคณะนายทหารและพลเรือนที่ประกอบกัน เรียกตนเองว่า คณะราษฎร ทำการปฏิวัติ โดยสาเหตุเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ทำให้ไทยได้รับผลกระทบไปด้วย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองภายในประเทศไทยเอง ทรงมีอำนาจสูงสุดและเด็ดขาดในการปกครองประเทศ มีอัครมหาเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหม และ สมุหนายก ตำแหน่งสมุหนายก มีเสนาบดี 4 ตำแหน่ง ที่เรียกว่า จตุสดมภ์ อยู่ในบังคับบัญชาโดยตรง คือ ทรงแบ่งการปกครองพระราชอาณาเขตออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนหัวเมือง และกาปกครองเมืองประเทศราช ขณะที่อำนาจเก่าไม่สามารถปรับตัว ในการเปลี่ยนแปลงได้ ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น และในที่สุดก็ระเบิดออกมาในรูปของการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจ ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้ให้ความเห็นว่า “เมื่อเกิดความอ่อนแอในการปกครองของราชการที่ 7 ประจวบเหมาะับเศรษฐกิจในยุคนั้นตกต่ำ ทั่วโลก จึงเป็นฉนวนเหตุ” (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2556 : 103) เหตุแห่งมหากาพย์การยึดอำนาจเกิดขึ้น นับจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ครั้งดังกล่าว เวลาผ่านล่วงเลยมาถึง 87 ปี “ประชาธิปไตยของไทย มีลักษณะเป็นเพียงประชาธิปไตยแบบทฤษฎี มีรัฐธรรมนูญเพื่อ คณะบุคคลมากกว่า เพื่อปวงประชา” และเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยการปฏิวัติมากกว่าโดยการเลือกตั้ง และที่สำคัญประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองเท่าใดนัก

“การปฏิวัติ กระทำโดย คณะบุคคลกลุ่มน้อย ประกอบด้วยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชั้นกลาง ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ที่ได้รับการศึกษาจากประเทศในยุโรป ซึ่งมีการปกครองแบบประชาธิปไตย และมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 102 นาย ประกอบไปด้วย 3 สาย คือ สายที่ 1 สายทหารบกมีจำนวน 34 นาย มีพันเอกพญาพล พลยุทธเสนา (พจน์ พหลโยธิน ) เป็นหัวหน้า สายที่ 2 สายทหารเรือมีจำนวน

18 นาย มินาวาตรี หลวงสินธุ สงครามชัย เป็นหัวหน้า และสายที่ 3 สายพลเรือนมีจำนวน 50 นาย มีหลวงประดิษฐ มนูญธรรม ( ปรีดี พนมยงค์ ) เป็นหัวหน้า นี่ไม่ใช่เป็นเพราะประชาชนตื่นตัว แต่ตรงกันข้าม ประชาชนกลับมีส่วนร่วมน้อย เป็นได้แต่เพียง ผู้ดูเหตุการณ์เท่านั้น

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ให้ความเห็นว่าจากที่มีข้อเขียน ของพันเอก พระยาทรงสุรเดชสมาชิก คนสำคัญของคณะราษฎรได้เขียนไว้ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปแล้ว 7 ปี ว่า แม้ทุกวันนี้ “ราษฎรก็ไม่กระจ่างแจ้งในเรื่องระเบียบ การปกครองเลย ทั้งโฆษณาและมีคนไปชี้แจงให้ฟังเสมอ ๆ อย่างไรก็ตามราษฎรชาวมาเลย แม้พวกข้าราชการเอง ก็ยังมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่เข้าใจวิธีการปกครอง” ประเด็นสำคัญ คือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้กล่าวว่า “ก่อนการปฏิวัติ คนไทยรู้จักการปกครองวิธีเดียว ยกเว้นส่วนน้อยดังนั้น ความไม่เข้าใจและความไม่เอาใจใส่ของราษฎรเรา เห็นได้ชัดเมื่อวันประกาศรัฐธรรมนูญที่พระที่นั่งอนันต ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2540 : 116 ) ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้กล่าวว่า คณะราษฎรต้องต้อนรับประชาชนมาเข้าฟังในพระที่นั่งเสียแทบแย และได้ประชาชนมาเพียงหยิบมือเดียว ยืนฟังโดยไม่รู้เรื่องอะไร เสนีย์ ปราโมทย์ ได้วิเคราะห์ว่า “การที่ประชาชน ขาดความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย นั้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชาชนโดยทั่วไป ไม่ได้มองว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ตนเองต้องการปรารถนาอยากได้ ” กับตรงกันข้าม คณะราษฎรเป็นผู้ยึดเอาใ้มือให้ จึงมองไม่เห็นคุณค่า ขณะที่ เสนีย์ ปราโมทย์ อ้างถึงใน นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ไว้ว่า เมื่อทำการปฏิวัติได้สำเร็จแล้วคณะราษฎรซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ และคณะก็เข้ารับช่วงเป็นรัฐบาลคณะราษฎร ตั้งสภาผู้แทนราษฎรขึ้นชั่วคราว มีสมาชิก 70 คนแล้วแต่งตั้งรัฐสภาโดยให้อำนาจประกาศใช้กฎหมายและควบคุมคณะรัฐมนตรีหลังจากนั้น 6 เดือน สภาผู้แทนราษฎรจะมีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งแทน และหลังจาก 10 ปีไปแล้ว จะให้สิทธิ์ออกเสียงทั่วไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลชุดใหม่มีลักษณะเป็นพรรคเผด็จการ จากการที่คณะราษฎรได้พยายามสงวนอำนาจการปกครองไว้ให้พวกพ้องของตน โดยเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญว่า ในระยะไม่เกิน 10 ปีนับตั้งแต่ใช้รัฐธรรมนูญการปกครอง เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 ให้สภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสถาบันหลักในการปกครองประเทศ ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท จำนวนเท่าๆกัน คือ ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน และประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ตามคำแนะนำของพวกตน โดยอ้างเหตุผลว่า

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไร้การศึกษาและไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับการปกครองดีพอ อาจจะเลือกผู้ขาดความรู้ความเข้าใจการปกครองเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นต้องมีผู้แทนราษฎร 2 ประเภท เป็นพี่เลี้ยงอยู่ในสภาก่อน (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549 : 96 )

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้วิเคราะห์ ว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เช่นนี้ ย่อมมีผลทำให้คณะราษฎร สามารถคุมสภาผู้แทนได้ และยังสามารถควบคุมการเลือกตั้งได้โดยเด็ดขาด เพราะคณะราษฎรสามารถคุมเสียงของสมาชิกผู้แทนราษฎรได้ถึงครึ่งสภาและควบคุมการลงมติไม่ไว้วางใจสภาผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งจากความคิดนี้ ใน พ.ศ.2475 ทุกท่านคงทราบว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่นำมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเอาเข้าจริงแล้ว ก็หมายความว่าตัดอำนาจพระเจ้าแผ่นดินออกไป แล้วเอาอำนาจนั้นมาโยนให้ผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้กล่าวว่า “เมื่อเป็นเช่นนี้การปรับตัวของระบอบราชการก็ไม่ยาก ที่แรกกึ่งๆ ว่าต่อไปนี้เป็นพระเจ้า พ่อสัก 3-4 เดือนก็รู้ จับได้ว่าท่านเหล่านี้เอง ก็ไม่ใช่ใคร ก็ข้าราชการของเรา คุณหลวง คุณพระ พระยา ท่านขุน อะไรก็มากันแทนที่จะมีพระเจ้าแผ่นดินองค์เดียวอย่างแต่ก่อน ก็มีพระเจ้าแผ่นดินที่องค์ผมไม่ทราบผมก็ไม่เคยนับ นับไม่ถ้วน

“การปฏิวัติไม่ได้เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง ของประชาชน คณะราษฎรเพียงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองไม่ได้เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน” โดย โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ วิเคราะห์ต่อ ว่า วัฒนธรรมการเมืองของคนไทยซึ่งมีลักษณะขัดแย้ง ไม่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น มีความเชื่อเรื่องภพเรื่องชาติ กฎแห่งกรรม และบุญวาสนา มีความเชื่อว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นสูง การไม่ให้ความสำคัญกับหลักการ กฎเกณฑ์และกติกาสากลจนชอบที่จะเล่นพรรคเล่นพวกและใช้เส้นสายเสมอเป็นแบบลักษณะอำนาจนิยมและชัณยอนันต์ สมุทวณิช ได้วิเคราะห์ว่า “การสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ไม่ได้มีผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ” ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างผู้ปกครองกลุ่มใหม่ กับประชาชนชาวไทยยังความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองหรือผู้ถูกปกครอง ประชาชนหาได้มีสิทธิ มีเสียงในการเข้าร่วม มีส่วนทางการเมืองแต่ประการใด ขณะที่คณะราษฎรกลับใช้อำนาจแห่งรัฐธรรมนูญ สงวนอำนาจอธิปไตยไว้กับตนอีกถึง 10 ปี สรุปมุมมอง เหตุการณ์ลักษณะอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่าคณะราษฎรยังไม่เต็มใจ ที่จะมอบอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงให้แก่ประชาชน การเมืองการปกครองไทย เป็นเรื่องของผู้นำในระบอบราชการที่ขัดแย้ง แข่งขัน ต่อสู้ แย่งชิง

กัน เข้ามามีอำนาจทางการเมือง ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ เข้าใจ และเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การเมืองของไทยจึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร อันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย เป็นไปอย่างชุลคุหลักคือ เติบโต 2 ก้าวถอยหลัง 3 ก้าวดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สาเหตุเกิดจากความเสื่อมคลายต่อระบอบเจ้านาย และขุนนาง ทวีศักดิ์ ตั้งปฐมวงศ์ กล่าวว่า รวมถึงปัญหา ในเชิงเศรษฐกิจเกิดการแตกแยกกันของกลุ่มขุนนาง ที่มีบางกลุ่มพยายามรักษาสถาบันกษัตริย์ให้อำนาจสูงสุดไว้เช่นเดิม สภาพทางเศรษฐกิจ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก โดยเฉพาะข้าวมีราคาตกต่ำและขาดแคลนทั่วประเทศ รวมทั้งมีรายจ่ายเกินรายรับ เกิดปัญหาการใช้เงินฟุ่มเฟือยในสมัยรัชกาลที่ 6 ส่งผลต่อเนื่องมายังสมัยรัชกาลที่ 7 (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2556 : 179) และเมื่อรัชกาลที่ 7 ขึ้นครองราชจึงทำการแก้ไขโดยการปลดข้าราชการและยุบกระทรวงหลายกระทรวง ส่วนแนวโน้มความขัดแย้งในการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารและปกครองประเทศของรัชกาลที่ 7 โดยเฉพาะความแตกแยกในกลุ่มทหารกับความขัดแย้งระหว่างเชื้อพระวงศ์และกลุ่มพลเรือน สภาพสังคม ภาวะทางสังคมของประเทศไทยมีการแบ่งชน จากการที่รัชกาลที่ 7 ขึ้นครองราช ท่านทำการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยการปลดข้าราชการและยุบตำแหน่งสำคัญๆ หลายตำแหน่งจึงเกิดความไม่พอใจของฝ่ายอำนาจเก่า (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2540 : 233) จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นนำมาซึ่งการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยกลุ่มคณะราษฎร โดยมีสาเหตุสำคัญ 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. ได้อิทธิพลจากแนวคิดโลกตะวันตก
2. ปัจจัยทางการเมืองเกิดคสามขัดแย้ง
3. ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

สถานการณ์หรือเหตุการณ์ เกิดความแตกแยกของกลุ่มทหาร และระหว่างเชื้อพระวงศ์และกลุ่มพลเรือน ประจวบเหมาะกับการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบ รายรับไม่พอรายจ่าย การใช้จ่ายเงินของกลุ่มเจ้านายที่ฟุ่มเฟือย โดย รัชกาลที่ 7 แก้ไขโดยการปลดข้าราชการออกและยุบกระทรวงหลายกระทรวง

### มุมมองพื้นฐานของเหตุการณ์วันที่ 23-24 มิถุนายน พ.ศ.2475

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้กล่าวว่า “ถึงแม้ว่าจะมีการระมัดระวังมากเพียงใด คณะราษฎรได้เตรียมการไว้ทั้งหมดไว้แล้ว ก็ตามข่าวของแผนการดังกล่าว ก็ยังได้รั่วไหลไปถึงตำรวจ ในช่วงเย็นของวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2475 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชขณะที่ เสนีย์ ปราโมช อ่างถึง นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ไว้ว่า “อธิบดีตำรวจได้โทรศัพท์ถึงสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต โดยกราบทูลขออำนาจในการจับกุมและจำคุกทุกคนที่เกี่ยวข้องกับแผนการดังกล่าว ”) พระองค์ดำริว่า ผู้ก่อการหลายคนเป็นผู้มีอิทธิพลและมีอำนาจมาก จึงทรงตัดสินพระทัยเลื่อนพระบรมราชโองการออกไปเป็นวันรุ่งขึ้น ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ กล่าวว่า “การเลื่อนคำสั่งนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อผู้ก่อการปฏิวัติ ” ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวว่า ในช่วงเย็นวันเดียวกัน หนึ่งในกลุ่มผู้สนับสนุนของหลวงสินธุ สงครามชัย (สินธุ กมลนาวัน) ในกองทัพเรือได้เกณฑ์เรือปืนจากอู่เรือขึ้นมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา และเมื่อถึงตอนเช้าก็ได้เล็งปืนเรือตรงเข้าใส่พระราชวังของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิตในกรุงเทพมหานคร

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวว่า เมื่อถึงเวลาประมาณ 04.00 น. ในช่วงเช้ามืดของวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 “พระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน)และพระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) และผู้สนับสนุนบางส่วนได้รวมตัวกันใกล้กับพระที่นั่งและรอคอยสัญญาณขณะที่พระยาทรงสุรเดชเดินทางไปยังค่ายทหารของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นที่เก็บยานยนต์หุ้มเกราะ เมื่อมาถึงพระยาทรงสุรเดชได้กล่าวตักเตือนนายทหารผู้รับผิดชอบค่ายที่กำลังหลับอยู่ขณะที่มีการลุกฮือของชาวจีนเกิดขึ้นในพระนคร ทั้งหมดเกิดขึ้นขณะกำลังเปิดประตูค่ายทหารและมีการระดมทหารทั้งหมด ไปรานพระที่นั่งอนันตสมาคม

คณะราษฎรได้วางแผนทำการปฏิวัติ แต่ข่าวรั่วไหลออกไป ในเวลาประมาณ 04.00 น.สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ ได้ขออำนาจในการจับกุมและจำคุกทุกคนที่เกี่ยวข้องกับแผนการนี้ แต่พระองค์ ทรงตัดสินพระทัยให้เลื่อนพระโองการออกไปเป็นวันรุ่งขึ้น การเลื่อนคำสั่ง ทำให้คณะราษฎรทำการเคลื่อนไหวเข้าพระราชวังสำเร็จ โดยเล็งปืนไปที่พระราชวัง

ฤทธิ์ ปราโมชน์ ได้กล่าวว่า หลวงพิบูลสงครามได้รับคำสั่งให้เหล่ายานยนต์หุ้มเกราะรวมไปถึงรถถังจำนวนหนึ่ง ถูกเกณฑ์ให้มุ่งหน้าไปยังพระที่นั่ง หลังจาก พระยาฤทธิ์อัคเนย์ ทราบข่าวความสำเร็จของพระยาทรงสุรเดช ได้เดินทางไปยังค่ายทหารของกรมทหารราบที่ 1 และหลังจากเรียกระดมเหล่าทหารราบให้มุ่งหน้าไปยังพระที่นั่งทหารในพื้นที่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานครได้เข้าร่วมกับผู้ก่อการด้วยเช่นกัน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ ได้ให้เหตุผลว่าเนื่องจากได้รับคำสั่งหลายสัปดาห์ก่อนหน้านี้แล้วว่ากำลังจะมีการฝึกซ้อมทางทหารเกิดขึ้น และไม่ทราบเลยว่าพวกตนจะเข้าไปมีส่วนในการปฏิบัติ

ทหารหน่วยอื่นที่จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ตัดสินใจที่จะไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้ใดๆ โดยการเก็บตัวอยู่ในกรมกอง เมื่อทหารราบและทหารม้ามาถึงลานพระราชวังดุสิตหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคมเมื่อเวลาราว 6.00 น. ก็ได้มีกลุ่มประชาชนเนื่องแน่นเฝ้าดูทหารที่มาชุมนุมกันความสับสนเกิดขึ้นท่ามกลางผู้ที่มาชุมนุม หลายคนไม่เชื่อว่าทหารมาชุมนุมที่จัตุรัสนี้เพื่อการฝึกซ้อมเท่านั้นพระยาพหลพลพยุหเสนาได้ป็นขึ้นไปบนยอดรถหุ้มเกราะคันหนึ่งและอ่านประกาศแถลงการ (โกสินทร์ วงศ์สุวัฒน์, 2532 : 315)

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ กล่าวถึงเหตุการณ์นั้นว่า คณะราษฎร แถลงการณ์ประกาศถึงจุดจบของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชและสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นในสยามเป็นครั้งแรก ผู้ก่อการส่งเสียงร้องด้วยความยินดี ให้ความเห็นว่า เหล่าทหาร ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะคล้อยตาม แท้ที่จริงแล้ว พระยาพหลพลพยุหเสนาเพียงแต่ขู่ขวัญเท่านั้น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ กล่าวถึง ความสำเร็จของการปฏิวัติยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอื่นๆอีก

พระประศาสน์พิทยายุทธถูกส่งไปยังบ้านพักของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต และสมาชิกระดับสูงคนอื่น ๆ ในรัฐบาลและพระบรมวงศานุวงศ์ขณะที่กำลังทรงฉลองพระองค์บรรทม เมื่อพระองค์ทรงถูกจับกุม ไม่มีผู้ใดขัดขืน ยกเว้นผู้บัญชาการเหล่าทหารบกที่ ต่อสู้ขัดขืนเพียงเล็กน้อย มีการสู้กันเกิดขึ้นและนายทหารคนดังกล่าวได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย

ในเวลา 06.00 น.กลุ่มประชาชนที่เฝ้าดูการชุมนุม และในเวลานั้นพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้แถลงการณ์ประกาศชัยชนะและประกาศสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นในสยามเป็นครั้งแรกในส่วนหลวงประดิษฐ์ธรรมนูญได้แจกจ่ายใบปลิวตลอดจนกระจายเสียงวิทยุประกาศชัยชนะขึ้นในการปฏิวัติครั้งนั้น

แต่สุดท้ายก็ถูกนำตัวไปคุมขัง และกลายมาเป็นบุคคลเพียงคนเดียวที่ได้รับบาดเจ็บ อันเป็นผลมาจากการปฏิวัติในครั้งนี้ กล่าวว่า หากนับทั้งหมดแล้ว มีเจ้าหน้าที่ทางการเกือบ 40 คนถูกจับกุมและถูกกักขังไว้ในพระที่นั่งอนันตสมาคม เว้นแต่เสนาบดีว่าการกระทรวงพาณิชย์และการสื่อสาร พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินผู้ซึ่งได้ทำการหลบหนีไปทางหัวรถจักรเพื่อไปกราบบังคมทูลเตือนพระมหากษัตริย์ที่หัวหิน เมื่อถึงเวลา 8.00 น. ปฏิบัติการยึดอำนาจได้เสร็จสิ้นและผู้ก่อการประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนส่วนใหญ่ต่อสู้ขัดขืนเพียงเล็กน้อย เพราะพวกเขาคุ่นชินกับการรับคำสั่งและการสื่อสารถูกตัดขาด พวกเขาจึงไม่สามารถทำอะไรได้

ข้อความในประกาศของคณะราษฎรเขียนขึ้นโดยหลวงประดิษฐมนูธรรมได้กล่าววิจารณ์พระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงอารมณ์ของประกาศคณะราษฎรแตกต่างกันมากกับอารมณ์ข้อความในโทรเลข ที่ถูกส่งไปให้แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งลงนามโดยพันเอกและทหารเสือทั้งสามนาย ได้แก่ พระยาพลพลพยุหเสนา, พระยาทรงสุรเดช และพระยาฤทธิอัคเนย์ โทรเลขนี้ใช้ราชาศัพท์มีใจความว่า “หากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงปรารภนาที่จะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะราษฎร จะเต็มใจถอดพระองค์ออกและแทนที่ด้วยพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่น แต่ถึงแม้ว่าจะใช้ราชาศัพท์ก็ตาม โทรเลขดังกล่าวย้ำพระองค์ด้วยถ้อยคำแข็งกร้าวว่าหากสมาชิกคณะราษฎรคนใดได้รับบาดเจ็บ พระบรมวงศานุวงศ์ที่ถูกคุมขังก็จะทรงทรมานไปด้วย

ในข้อความประกาศหลวง กล่าววิจารณ์พระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ต่างจากข้อความในโทรเลขที่มีใจความว่า “หากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงปรารภนาที่จะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะราษฎร จะเต็มใจถอดพระองค์ออกและแทนที่ด้วยพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์อื่นหากสมาชิกคณะราษฎรคนใดได้รับบาดเจ็บ พระบรมวงศานุวงศ์ที่ถูกคุมขังก็จะทรงทรมานไปด้วย

## สรุป

ตามประวัติศาสตร์ไทยของการปฏิวัติ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จาก ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นจากคณะนายทหารและพลเรือนที่ประกอบกัน เรียกตนเองว่า คณะราษฎร ทำการปฏิวัติ โดยสาเหตุเกิดจาก การเปลี่ยนแปลง

ทางเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ทำให้ไทยได้รับผลกระทบไปด้วย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองภายในประเทศไทยเอง สมัยรัตนโกสินทร์ มีปกครองแบบกรุงศรีอยุธยา โดยทรงจัดตั้ง อัครมหาเสนาบดี 2 ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหม และ สมุหนายกมีเสนาบดี 4 ตำแหน่ง ที่เรียกว่าตุสตะมภ์ อยู่ในบังคับบัญชา อำนาจเก่าไม่สามารถปรับตัวได้จึงเกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่การปฏิวัติ หลังจากการปฏิวัติ พันเอก พระยาทรงสุรเดช ได้เขียนบันทึกว่า ประชาชนส่วนมากไม่รู้จัก การปกครองแบบประชาธิปไตยมีเพียงส่วนน้อยที่รู้จัก การปกครองประชาธิปไตย นายปรีดี พนมยงค์ และคณะ 70 คน จัดตั้งสภาขึ้นและได้ประกาศใช้กฎหมายขึ้น โดยสงวนอำนาจให้แก่พวกพ้องของตน แสดงให้เห็นว่าคณะราษฎรยังไม่เต็มใจ ที่จะมอบอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงให้แก่ประชาชน ประชาชนมีความคิดว่าการเมืองการปกครองไทย นั้นเป็นเรื่องของผู้นำในระบบราชการที่ขัดแย้งกัน แข่งขัน ต่อสู้ และแย่งชิงกันเข้ามามีอำนาจทางการเมือง ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามามีโอกาส เรียนรู้ เข้าใจ และเข้ามามีบทบาทมากนัก การเมืองของไทยจึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร อันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย เป็นไปอย่างชุลกชลัก เดินหน้า 2 ก้าวถอยหลัง 3 ก้าวดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ความแตกแยกของกลุ่มทหาร และระหว่างเชื้อพระวงศ์และกลุ่มพลเรือน ประจวบเหมาะกับการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบ รายรับไม่พอรายจ่าย การใช้จ่ายเงินของกลุ่มเจ้านายที่ฟุ่มเฟือย โดยรัชกาลที่ 7 แก้ไขโดยการปลดข้าราชการออกและยุบกระทรวง หลายกระทรวง คณะราษฎรได้วางแผนทำการปฏิวัติ แต่ข่าวรั่วไหลออกไป ในเวลาประมาณ 04.00 น.สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ ได้ขออำนาจในการจับกุมและจำคุกทุกคนที่เกี่ยวข้องกับแผนการนี้ แต่พระองค์ ทรงตัดสินใจพระทัยให้เลื่อนพระโองการออกไปเป็นในวันรุ่งขึ้น การเลื่อนคำสั่ง ทำให้คณะราษฎรทำการเคลื่อนไหวพลเข้ายึดพระราชวังได้สำเร็จ โดยเล็งปืนไปที่พระราชวังในเวลา 06.00 น.กลุ่มประชาชนที่เฝ้าดูการชุมนุมในเวลา นั้นพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้แถลง การณประกาศชัยชนะและประกาศสถาปนารัฐธรรมนูญขึ้นในสยามเป็นครั้งแรก ส่วนหลวงประดิษฐมนูธรรมได้แจกจ่ายใบปลิว ตลอดจนกระจายเสียงวิทยุประกาศชัยชนะขึ้นในการปฏิวัติครั้งนั้นข้อความประกาศ หลวงประดิษฐ์ มนูญกรมกล่าว วิจาร์ณพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงต่างจากข้อความในโทรเลขที่มีใจความว่า “หากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงปรารภณาที่จะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ คณะราษฎร จะเต็มใจถอดพระองค์ออกและแทนที่ด้วยพระบรมวงศานุวงศ์

พระองค์อื่นหากสมาชิกคณะราษฎรคนใดได้รับบาดเจ็บ พระบรมวงศานุวงศ์ที่ถูกคุมขังก็จะทรงพระมานไปด้วย

### เอกสารอ้างอิง

- โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. (2532.) *ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย*.  
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2556). 80 ปีประชาธิปไตย : 2475-2555. กรุงเทพมหานคร:  
โรงพิมพ์ บริษัท พี. เพลซ จำกัด.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2540). *การปฏิวัติสยาม พ.ศ.2475*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:  
สำนักพิมพ์ อมรินทร์วิชาการ.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *การเมืองการปกครองไทย: พ.ศ. 1762 - 2500*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).  
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.